

Araştırma Makalesi

ÖZEL EĞİTİM OKULUNDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ SEMİNERİNE VE SONRAKİ UYGULAMALARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ*

THE OPINIONS OF TEACHERS WORKING IN SPECIAL EDUCATION SCHOOLS ABOUT THE OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY SEMINAR AND PRACTICES AT THE END OF THE SEMINAR

Evgin ÇAY

Sakarya Şehit Ali Borinli Özel Eğitim Meslek Okulu, MEB, Sakarya, Türkiye
E-Mail: evgincay35@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1199-3939

Emine ERATAY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bolu, Türkiye
E-Mail: erataye@ibu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6798-1753

Başvuru Tarihi: 08.02.2019

Yayına Kabul Tarihi: 28.06.2019

Doi: 10.33418/ataunikkefd.524611

Öz

Araştırmada, özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) seminerine ve sonrasında gerçekleştirilen uygulamalara yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın katılımcılarını, özel eğitim okulunda çalışan araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Dokuz ile 18 dakika arasında süren görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda; özel eğitim okulunda görev yapan öğretmenler yapılan seminerin, öğretmenler, idareciler ve öğrenciler açısından yararlı olduğuna yönelik görüş bildirmişlerdir. Özel eğitim okulunda seminer yapılmadan önce yangın tatbikatlarının yapıldığı, pencerelere önlem alındığı ve elektrik prizlerinin plastik aparatla kapatıldığı bulgulanmıştır. Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, okullarında İSG'ye yönelik yapılan uygulamaları yeterli bulmadıkları ve uygulamalara herhangi bir katkı sunmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı, iş güvenliği, öğretmen, özel eğitim, özel eğitim okulu

Abstract

In study, it was aimed to determine the opinions of teachers working in special education schools about the occupational health and safety (OHS) seminar and practices at the end of the seminar. The study group consisted of teachers who work special education who participated in the study voluntarily. The research was designed according to the qualitative research design and the data were collected by semi-structured interview technique. The interviews lasted between 18 minutes to nine. The data obtained from the interviews were analyzed by descriptive analysis technique. As a result of the research, the teachers working in the special education school stated that the seminar on OHS in the school was beneficial for teachers, administrators and students. It was found that fire drills were done, windows were prevented and electrical outlets were closed with plastic apparatus before the seminar was held in the special education school. Teachers working in the special education school stated that they did not find adequate the applications to OHS in their schools and did not make any contribution to the practices.

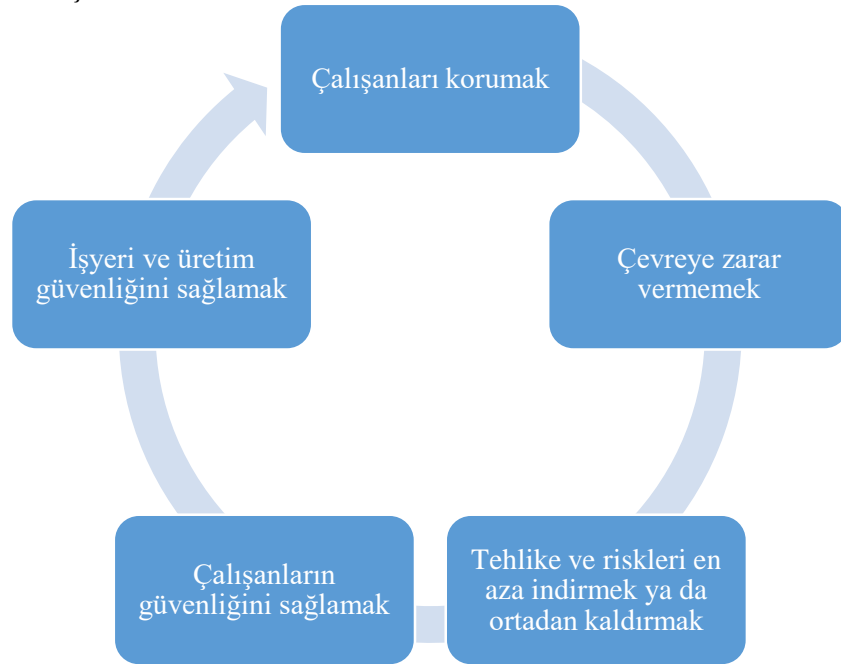
*Bu çalışma, 21-24 Mart 2019 tarihleri arasında Afyonkarahisar'da düzenlenen Uluslar arası Bilim ve Eğitim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur. [This study was presented as an conference paper at the International Science and Education Congress held in Afyonkarahisar on 21-24 March 2019]

Keywords: occupational healthy, occupational safety, teacher, special education, special education school

GİRİŞ

Kurum ve iş yerlerinde çalışan her kesimden bireylerin verimliliği ve çalıştığı ortamın kaliteli olması iş sağlığı ve güvenliği (İSG) ile ilgili doğrudan bağlantılıdır. İş sağlığı, çalışanın çalıştığı ve üretime katıldığı ortamda her türlü düzenlemelerin yapılarak sağlıklı bir şekilde üretime katılması olarak tanımlanabilir (Arpat, Öter ve Yeşil, 2014). İş güvenliği ise, üretime katkıda bulunan bireylerin çalıştıkları ortamın olası risk ve tehlikelerden olabildiğince arındırılması ve bu olası risklerin en aza indirilmesi olarak tanımlanabilir (Erginbaş, 2010). Dolayısıyla kamu kurum ve kuruluşlarda çalışan bireylerin sağlığı ve güvenliği göze çarpmakta ve bu kavramların çalışan bireyler için önemli olduğu görülmektedir.

İş güvenliği kavramında, çalışan bireylerin güvenliği, işyeri, işyerindeki araç gereçler, personel, çevrenin ve üretilen malların güvenliği söz konusudur. Ayrıca bu tür yerlerde olabilecek tehlikelerin önlenmesinin yanında oluşabilecek risklerin öngörülmesi ve ortadan kaldırılmasını da kapsayacak çalışmaları içermektedir (Tozkoparan ve Taşoğlu, 2011; Özkılıç, 2005). Bu kavramdan da anlaşılacağı üzere çalışanların can güvenliği, huzuru, maddi açıdan kıymetli araç gereçler, çevre ve en önemlisi bireylerin sağlık ve mutluluğu anlaşılmakta ve önemli görülmektedir. Bu açıdan incelendiğinde bir iş yerinde iş güvenliği varsa orada çalışan bireylerin sağlık ve mutluluğu vardır denilebilir. İSG’de amaç:

Şekil1. İSG'nin Ana Hedefleri

Şekil1'den de anlaşılacağı üzere İSG’de ana hedef işyerlerinde iş kazalarını ve meslek hastalıklarını en aza indirmek ya da ortadan kaldırmaktır. Bu tür olumsuz durumları önlemek için işverenlerin, çalışan ve devletin bazı görev ve sorumlulukları vardır. Devlet, yasa çıkarmak, gerekli tedbirleri almakla; işveren, önlemler almak, çalışanlarına konuyla ilgili eğitim ve seminerler vermek, iş yerinin İSG koşullarına

uygunluğunu sağlamak, çalışan ise; konulan kurallara uymak ve olumsuz durumları bildirmekle sorumludur (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2012).

İşyerleri kapsamında eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü okullar ele alındığında okul sağlığı ve okul güvenliği kavramları akla gelmektedir. Okul sağlığının sürdürülebilmesi için okullarda bulunan öğrenci ve personelin her yönden bedensel ve ruhsal yönden sağlığa kavuşmalarını sağlamak ve sürdürmek için okul sağlığı hizmetlerini almaları gerekmektedir. Bu yönde yapılan çalışmaların tümüne de okul sağlığı hizmetleri denilmektedir. Okul sağlığı hizmetlerinin, a) öğrenci sağlığı, b) okul çevresi, c) okulda sağlık eğitimi ve d) okul personelinin sağlığı olmak üzere dört boyutu vardır (Saka, 2011). Okul güvenliği kavramının ise literatürde birden fazla tanımı yapılmaktadır. Güvenli okul ortamı, okul içindeki tüm bireylerin kendilerini psikolojik, ruhsal ve bedensel olarak rahat ve serbest olarak hissedebilmeleri; okul güvenliği, okulun bulunduğu çevreye ve ortama bağlı olduğu düşüncesinden (Ayrıl, Özdemir, Demirhan ve Ünlü, 2015) hareketle tanımlanırken Bucher ve Manning (2005) ise güvenli bir okul ortamını öğrenci, öğretmen, idareci ve diğer personellerin birbirleriyle olumlu iletişim kurduğu; birbirlerine karşı tehlike oluşturabilecek tavır ve davranışlarda bulunmaması olarak tanımlamıştır.

Eğitim öğretim yapılan bu tür yerlerin buldukları yer, laboratuvar, ulaşım, kantin, yemekhane, ısınma, ulaşım, sınıf, okul bahçesi gibi alanlar birbirinden farklılık göstermektedir. Bu yüzden farklı özelliklerdeki bu yapıların da farklı sağlık ve güvenlik riskleri ve bu riskleri ortadan kaldıracak tedbir ve önlemler farklılık göstermektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin, öğrencilerin ve personelin güvenli bir ortamda bulunmaları; oluşabilecek riskler hakkında bilgilenecekleri ve bu risklere karşı nasıl davranmaları konusunda bilgilendirilmeleri önemli görülmektedir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2012).

Eğitim öğretim yapılan okullarda da personel, öğretmen, idarecilerin çalıştığı göz önüne alındığında bu tür ortamların da birer iş yeri statüsünde olduğu söylenebilir. İş sağlığı ve iş güvenliğinin bu tür ortamlarda da hem çalışanlar hem de öğrenciler açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Alan yazında okullardaki sağlık ve güvenliğe yönelik çalışmalara az rastlanmaktadır. Gündüz (2015), yürüttüğü çalışmada üniversitede lisans eğitimine devam eden 300 öğrenci öğrenimleri boyunca eğitim verilen ortamlarda şahit oldukları şiddet olaylarını yazılı olarak betimlemişlerdir. Katılımcıların ifade ettikleri hem sayısal olarak hem de betimsel olarak çözümlenmiştir. Yapılan araştırma sonunda katılımcıların ifade ettikleri şiddet olaylarının sınıflandırması yapılmıştır. Araştırma sonunda, hemen hemen herkesin şiddet olayıyla karşılaştığı, bu şiddet olaylarının kişileri olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Çalık, Kurt ve Çalık (2011), güvenli bir okul ortamının sağlanması için gerekli olan okul iklimine yönelik kuramsal bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Yazarlar, okul iklimi kavramına ilişkin tanımlamalar yaparak güvenli okul ortamı üzerinde etkili olan okul iklimi kavramı üzerinde yoğunlaşmışlardır.

Burcher (2005), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki okullarda olan şiddeti, okulların ne kadar güvenli olduğu, okullardaki güvenliği sağlamanın en iyi yollarının neler olduğuna ilişkin kuramsal açıklamalarda bulunmuştur. Mabie (2003), okullarda görülen şiddet olayları ve boyutlarını, okul güvenliğinin nasıl sağlanması gerektiğini, yapılacak faaliyetler ve önlemleri tüm boyutlarıyla ele almıştır.

Alan yazında İSG'ye yönelik ulaşılan çalışmalar incelendiğinde ise; Çay (2018), özel eğitim okullarında çalışan yöneticilerin okullarında İSG'ye yönelik yaptığı uygulamaları;, Kağızmanlı, Kaya, Özgüler ve Altuğ (2016), mühendislik fakültesi

öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi yeterliliğini; Uçkun, Demir, Yüksel ve Yüksel (2015), iş güvenliği kültürünün kurumsal itibardaki rolü ile sadece meslek yüksek okulu programlarında yer alan iş güvenliği uzmanlığı programının önemini; Avinç ve Kökten (2014), 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu işveren yükümlülüklerini; Özgüler ve Koca (2013), meslek yüksek okul öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki bilgilerini; Şahin (2013), iş sağlığı ve güvenliğinde insan kaynaklarının önemini; Yılmaz (2013), kamu kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği Kanunu'nun uygulanmasını; Ceylan (2011), Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği eğitim sorunları ve çözüm önerilerini; Erdoğan ve Karacan (2011), işçi sağlığı ve iş güvenliğine insan kaynakları yönetimini fonksiyonlarını; Kartal ve Bilgin (2009), öğretmen ve öğrenci gözüyle zorbalık ve okul iklimini; Sarıkaya, Seyman ve Güllü (2009), meslek yüksek okullarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesinin önemini; Baradan (2006), Türkiye inşaat sektöründe iş güvenliğinin yeri ve gelişmiş ülkelerle kıyaslanmasını; Hernandez ve Seem (2004), güvenli bir okul ortamının nasıl olabileceğini; Kaçmaz (2003), iş sağlığı ve iş güvenliği konularında devletin, işverenin işçinin görev ve sorumluluklarını; Carroll (1998), yüksek tehlikeli endüstride organizasyonel öğrenme aktivitelerini; James (1994), okulda olan şiddeti ve yasaları incelemiştir.

İlgili literatür incelendiğinde öğrencilerin İSG'ye yönelik eğitim yeterliliğini, iş güvenliği kültürünü, kamu kurumlarında İSG kanununun uygulanmasını, İSG konularında işveren, çalışan ve devletin görevlerini araştıran çalışmalara ulaşılmıştır. Özel eğitim okullarında çalışan öğretmen, yönetici ve diğer personelin olası risklere karşı tedbirli olmaları ve bu konuda bilgilenmeleri, güvenli bir okul ortamında çalışmalarını adına önemli görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, yapılan çalışmanın bulgularının ilgili alan yazına katkı sağlayacağı ve okul yöneticilerinin okullarında yapacakları İSG'ye yönelik çalışmalara rehberlik edeceği düşünüldüğünden;. İSG'ye yönelik özel eğitim okulunda çalışan yöneticilerin görüşlerinin incelendiği bir araştırmaya (Çay, 2018) ulaşılmakla birlikte özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin verilen İSG seminerine ve sonrasında okullarında yapılan uygulamalara yönelik herhangi bir araştırmaya ulaşılmadığından böyle bir araştırmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

Araştırmanın amacı

Yapılan araştırmanın genel amacı, özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin İSG seminerine ve sonraki uygulamalara yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin okullarında yapılan İSG seminerinin;

Öğretmenler açısından

İdareciler açısından

Öğrenciler açısından faydalarına yönelik düşünceleri nelerdir?

2. Öğretmenlerin okullarında seminerden önce İSG' ye yönelik yapılan uygulamalara yönelik düşünceleri nelerdir?
3. Öğretmenler okullarında yapılan İSG 'ye yönelik uygulamaları yeterli buluyorlar mı?
4. Öğretmenlerin okullarında yapılan İSG uygulamalarının öğrenciler açısından faydalarına yönelik düşünceleri nelerdir?
5. Yapılan İSG seminerinden sonra öğretmenlerin okullarında gerçekleştirilen değişiklikler nelerdir?
6. Öğretmenlerin İSG 'ye yönelik yapılan uygulamalara katkıları nelerdir?

7. İSG 'ye yönelik yapılan uygulamaların öğretmenler için önemi nedir?
8. Özel eğitim okulunda hangi güvenlik önlemlerinin alınmasına gerektiğine yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, katılımcılara, verilerin toplanmasına, geçerlik ve güvenilirlik, verilerin analizine yer verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Yürütülen çalışmada nitel araştırma çeşitlerinden tipik durum çalışması deseni kullanılmıştır. Tipik durum çalışması, herhangi bir ortamda belli bir durumu ya da bir olayı derinlemesine incelemek ve ortaya çıkarmak için kullanılan araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Katılımcılar

Bu bölümde katılımcılara ilişkin demografik bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo1.

Katılımcıların Demografik Bilgileri

k.Adı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	M.Olduğu Bölüm	Kıdem	Özel Eğitimde Çalışma süresi
Ö.1	35	E	Lisans	Özel Eğitim	4/2	13
Ö.2	64	E	Yüksek Lisans	Yüksek Resim Bölümü	1/3	5
Ö.3	61	E	Yüksekokul	Sınıf Öğretmenliği	4/1	11
Ö.4	46	E	Lisans	Sınıf öğretmenliği	1/4	20
Ö.5	36	K	Lisans	Özel Eğitim	7/1	3
Ö.6	38	K	Lisans	Özel Eğitim	5/1	13
Ö.7	44	E	Lisans	Sınıf öğretmenliği	1/4	12
Ö.8	35	E	Lisans	Özel Eğitim	6/3	11
Ö.9	29	K	Lisans	Sınıf Öğretmeni	6/2	10
Ö.10	33	K	Lisans	Özel eğitim	5/1	13

Tablo 1'de araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Öğretmenler, Sakarya ili Serdivan ilçesinde hafif düzey zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin bulunduğu Özel eğitim okulunda görev yapmaktadırlar. Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin çalışma süreleri 3 ile 20 yıl arasında değişmektedir. 6'sı erkek 4'ü bayan olan katılımcıların 5'i özel eğitim, 4'ü sınıf öğretmenliği lisans programı olmak üzere 1'i yüksek resim bölümü mezunudur.

Verilerin toplanması

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği seminerine ve sonraki uygulamalara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için aşağıda yer alan sorular özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlere sorulmuştur.

1. Okulunuzda yapılan İSG seminerinin ne gibi faydaları oldu?

Öğretmenler açısından

İdareciler açısından

Öğrenciler açısından

2. Okulunuzda seminerden önce İSG'ye yönelik yapılan uygulamalar nelerdir?
3. Okulunuzda yapılan İSG 'ye yönelik uygulamaları yeterli buluyor musunuz?
4. İSG 'ye yönelik okulunuzda yapılan uygulamaların öğrenciler açısından ne gibi faydaları bulunmaktadır?
5. Yapılan İSG seminerinden sonra okulunuzda gerçekleştirilen değişiklikler nelerdir?
6. İSG 'ye yönelik yapılan uygulamalara ne gibi katkılarınız oldu?
7. İSG 'ye yönelik yapılan uygulamaların sizin için önemi nedir?
8. Sizce özel eğitim okulunda hangi güvenlik önlemleri alınmalı neden?

Öğretmenlerle görüşme yapılmadan önce araştırmacılar tarafından alan yazın taranarak hazırlanan görüşme formu, özel eğitim alanında ve ölçme değerlendirme alanında çalışan alan uzmanlarının görüşleri alınarak görüşme sorularına son hali verilmiştir. Hazırlanan görüşme soruları öğretmenlerin İSG seminerine ve sonraki yapılan uygulamalara yönelik görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme tekniklerinin her ikisinin avantajlarını da içerir (Karasar, 2010). Hazırlanan görüşme soruları öğretmenlere bire bir sorularak görüşleri kayıt altına alınmıştır.

Görüşmeye başlamadan önce araştırmacı kendini tanıtmış, görüşmenin amacını açıklayarak kaydın nasıl yapılacağını açıklamıştır. Görüşme başladığı andan itibaren ses kaydı açılarak veriler toplanmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin görev yaptığı özel eğitim okulunda yapılmıştır. Görüşmeler yaklaşık 9 ile 18 dakika sürmüştür.

Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmada iç geçerliğe ilişkin görüşme formunda yer alan sorular, araştırmada elde edilen veriler ve verilerin yorumları uzman görüşüne sunulmuştur. Ayrıca iç geçerliği sağlamak adına araştırma sonunda elde edilen verilere ilişkin bulgular ve yorumlar katılımcıların %25'ine (3 öğretmen) gösterilerek katılımcı onayı alınmıştır. Araştırmanın dış geçerliğine ilişkin ise araştırmaya katılan katılımcıların görüş bildirdiği cümlelerden örnekler verilerek doğrudan alıntılar tırnak içinde verilmiştir.

İç güvenilirliği sağlamak için alan uzmanından araştırma verileri ve araştırmanın sonuçları arasında tutarlık incelemesi yapması istenmiştir. Alan uzmanı tarafından yapılan tutarlık incelemesi neticesinde analiz yaklaşımları ile araştırma verileri ve araştırma sonuçları arasında tutarlık olduğu saptanmıştır. Dış güvenilirliği sağlamak için ise araştırmada elde edilen ham veriler ile verilere ilişkin sonuçlar ve bu verilere ilişkin yapılan yorumlar alan uzmanının onayı alınmıştır.

Verilerin analizi

Özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği seminerine ve sonraki yapılan uygulamalara yönelik görüşlerini ve yapılan uygulamaları belirlemek için hazırlanan sorulara vermiş oldukları cevaplar yazılı hale getirilmiştir. Yapılan deşifre işleminin güvenilirliği dökümanların %30 unda yapılmış ve %100 olarak hesaplanmıştır. Bilgisayar ortamına verileri çözümlmek için betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte veriler özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmada görüşleri belirlemek için sorulan sorulara göre temalar oluşturulur. Veriler de bu temalara göre oluşturularak analiz edilir. Betimsel analizde katılımcının görüşlerini tam anlamıyla ortaya çıkarabilmek için doğrudan alıntılara yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yapılan araştırmada da görüşmecilerin beyan ettikleri tırnak içinde söylenildiği gibi aktarılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonunda elde edilen bulgular verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin gerçek isimleri kullanılmayıp her birine takma isim verilerek görüşleri alınmıştır. Araştırmada kullanılan sorular tema olarak kabul edilmiş ve söylenme sıklıkları hesaplanarak tablolar oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular sorulara göre sıralanarak verilmiştir.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin okullarında yapılan İSG seminerine yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin ‘Okulunuzda yapılan İSG seminerinin ne gibi faydaları oldu?’ sorusuna verdiği cevaplar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin Okullarında Yapılan İSG Seminerine Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
Öğretmenler açısından	
Okulumuzdaki etkinliklerin farkına varmaya ve ne gibi önlemler almamız gerektiği açısından faydalı oldu.	6
Uygulama açısından pek bir faydasının olduğunu düşünmüyorum.	3
Ne kadar riskli bir iş yaptığının farkına vardım.	1
İdareciler açısından	f
Okulun etkinliklerini görmeleri ve yapılacak çalışmaların planlamasını yapmaları açısından faydalı oldu.	4
Okullarda olabilecek tehlikelere karşı daha duyarlı olmalarını sağladı.	1
Konuyla ilgili bilgilendiler.	1
Olası tehlikelerin daha çok farkına vardılar.	1
Öğrenciler açısından	f
Olası üzücü olaylarla karşılaşma riski azaldı	2
Okullarını daha iyi tanımalarına vesile oldu.	1
Kazalardan korunma ve iş güvenliği açısından bilgilendirildiler.	1
Alınan tedbirlerle daha rahat bir ortamda öğrenim görüyorlar.	1

Tablo 1 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, yapılan İSG seminerinin öğretmenler açısından; okulda yapılan etkinliklerin farkında oldukları ve ne kadar riskli bir iş yaptıklarını, yapılan seminerin uygulama açısından pek bir faydası olmadığını, idareciler açısından; okulun etkinliklerini görmeleri ve yapılacak çalışmaların planlamasını yapmaları açısından faydalı olduğunu, okullarda olabilecek tehlikelere karşı daha duyarlı olmalarını sağladığını, olası tehlikelerin daha çok farkına vardıklarını, öğrenciler açısından ise olası üzücü olaylarla karşılaşma riskinin azaldığını, okullarını daha iyi tanımalarına vesile olduğunu, kazalardan korunma ve iş güvenliği açısından bilgilendirildiklerini ve alınan tedbirlerle daha rahat bir ortamda öğrenim gördüklerini ifade etmişlerdir.

Ö.2. Çalıştığımız ortam içerisinde ne gibi tedbirler alabileceğimiz gözden geçirilerek olası ihtimaller için tedbirler alındı.

Ö.5 Sadece dinledik. Uygulama açısından pek bir faydasının olduğunu düşünmüyorum.

Ö.6. Alınabilecek önlemlerin alınması açısından iyi oldu.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin okullarında seminerden önce İSG ile ilgili yapılan uygulamalara yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin ‘Okulunuzda seminerden önce İSG’ ye yönelik yapılmış olan uygulamalar nelerdir?’ sorusuna verdiği cevaplar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin Okullarında Seminerden Önce İSG ile İlgili Yapılan Uygulamalara Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
Yangın tatbikatı yapılmaktaydı.	3
elektrik prizleri plastik aparatla kapatılıyordu.	2
Pencereleere önlem alınmıştı.	1
Uyarıcı levhalar takılmıştı.	1
Öğretmenlere Eğitici seminerler yapılmıştı	1
Toplantılar yapıldı, görüşler alınmıştı.	1
pek bir çalışma yapılmamıştı.	1

Tablo 2 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, seminerden önce yangın tatbikatının yapıldığını, elektrik prizlerinin plastik aparatlarla kapatıldığını, pencereleere önlem alındığını, uyarıcı levhaların takıldığını, öğretmenlere eğitici seminerler verildiğini, toplantılar yapılarak görüşler alındığını ve pek bir çalışmanın yapılmadığını ifade etmişlerdir.

Ö1. Pencereleere önlem alındı. Uyarıcı levhalar takıldı. Eğitici seminerler yapıldı.

Ö.2. yine görülen düşünülen tedbirler alınmakta idi ancak sonrasında daha da dikkatli bir gözlem ve tarama gerçekleştirilmiştir.

Ö.7. Sorun olduğu düşünülen kısımlarda düzeltmeler yapıyor önlemler alınıyordu.

Ö.8. yangın tatbikatı yapılıyordu.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin okullarında yapılan İSG’ ye yönelik uygulamaları yeterli bulup bulmadıklarına yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin ‘Okulunuzda yapılan İSG’ ye yönelik uygulamaları yeterli buluyor musunuz?’ sorusuna verdiği cevaplar Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin Okullarında Yapılan İSG’ ye Yönelik Uygulamaları Yeterli Bulup Bulmadıklarına Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
Yeterli bulmuyorum.	5
Yeterli buluyorum.	4

Orta derecede yeterli buluyorum.	1
----------------------------------	---

Tablo 3 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, okullarında yapılan İSG' ye yönelik uygulamaları 'yeterli buluyorum, yeterli bulmuyorum ve orta derecede yeterli buluyorum' şeklinde ifade ettikleri görülmektedir.

Ö1. Orta derecede buluyorum.

Ö3. Yapılabilecekler uygulamaya geçildi ve riskler azaltıldığı için yeterli buluyorum.

Ö5. Hayır

Ö6. Yeterli bulmuyorum.

Ö7. Evet

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin okullarında yapılan İSG ile ilgili uygulamaların öğrenciler açısından faydalarına yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin 'Okulunuzda yapılan İSG' ye yönelik uygulamaların öğrenciler açısından ne gibi faydaları bulunmaktadır?' sorusuna verdiği cevaplar Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin Okullarında Yapılan İSG' ye Yönelik Uygulamaların Öğrenciler Açısından Faydalarına Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
Bir faydasının olduğunu düşünmüyorum.	4
Öğrenciler için oluşabilecek risklerde azalma olmuştur.	3
Daha güvenli bir ortamda eğitim görüyorlar.	2
Neler yapabileceklerini öğrendiler.	1
Seminer sayesinde okulda ne kadar tehlikeli durumların olduğunu fark ettiler.	1
Öğrencilerin bilinçlenmesi sağlandı.	1

Tablo 4 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, okullarında yapılan İSG' ye yönelik uygulamaların öğrenciler açısından faydalı olmadığını, öğrenciler açısından oluşabilecek risklerde azalma olduğunu, öğrencilerin daha güvenli bir ortamda eğitim gördüklerini, öğrencilerin konuyla ilgili neler yapabileceklerini öğrendiklerini ve öğrencilerin bilinçlendiğini ifade etmişlerdir.

Ö4. Bir değişiklik yarattığını düşünmüyorum.

Ö5. Genel olarak klasik uygulamalar olduğu için küçük çapta engellemektedir. Çok net uygulamalar olmadığı için bir faydası olduğunu düşünmüyorum.

Ö8. Bir faydası olduğunu düşünmüyorum.

Ö9. öğrenciler için daha güvenli bir ortam yaratılmış oluyor.

Ö10. can güvenliği tehlikesi riski daha aza inmiş oluyor.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin İSG seminerinden sonra okullarında gerçekleştirilen değişikliklere yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin ‘Yapılan İSG seminerinden sonra okulunuzda gerçekleştirilen değişiklikler nelerdir?’ sorusuna verdiği cevaplar Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin İSG Seminerinden Sonra Okullarında Gerçekleştirilen Değişikliklere Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
Pencerelerin tamamen açılması önlendi	8
Uyarı levhaları takıldı	6
Dolaplar sabitlendi.	4
Priz aparatları takıldı.	3
Yangın alarm sistemi yenilendi.	2
Sınıf koridorlarına yol çizgileri koyuldu.	2
Sıraların sivri köşeleri kaplandı.	2
Görme engelliler için hissedilebilir yüzey yapıldı	1
Sınıf dolaplarının camları fiber cama dönüştürüldü.	1
Merdivenlere kaymaz bantlar takıldı.	1

Tablo 5 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, İSG seminerinden sonra pencerelerin tamamen açılmasının önlendiği, uyarı levhalarının takıldığı, dolapların sabitlendiği, priz aparatlarının takıldığı, yangın alarm sisteminin yenilendiği, sınıf koridorlarına yol çizgilerinin konulduğu, sıraların sivri köşelerinin kaplandığı, görme engelliler için hissedilebilir yüzey yapıldığını, sınıf dolaplarının camları fiber cama dönüştürüldüğünü ve merdivenlere kaymaz bantların takıldığını ifade etmişlerdir.

Ö.4. Priz aparatları takıldı, sınıf koridorlarına yol çizgileri koyuldu ve pencerelerin açılmasını kısıtlayan mandallar takıldı.

Ö.5. Camların tam olarak açılmaması için aparatlar takıldı, açılan kapılar için yerlere çizgi ve uyarılar konuldu.

Ö.6. Pencerelere güvenlik mandalı takıldı. Uyarı yazıları ve uyarı görselleri asılmıştır.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin İSG ile ilgili uygulamalara yaptıkları katkılara yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin ‘İSG ‘ye yönelik yapılan uygulamalara ne gibi katkılarınız oldu?’ sorusuna verdiği cevaplar Tablo 6’de yer almaktadır.

Tablo 6.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin İSG İle İlgili Uygulamalara Yaptıkları Katkılara Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
Herhangi bir katkı olmadı.	5
Öğrencilerle birlikte okul içi seminerlere katıldım.	1
Gördüğümüz olası ihtimallerle ilgili bilgi paylaşımında bulunduk.	1
Elimizden gelen katkıyı yaptık.	1
Uygulamaları dikkate aldım ve dikkate alınmasını sağladım.	1
Riskli bölgelerin tespitinde katkı sunmaya çalıştım.	1

Tablo 6 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, herhangi bir katkı sunmadıkları, öğrencilerle birlikte okul içi seminerlere katıldıkları, görülen olası ihtimallerle ilgili paylaşımında buldukları, uygulamaları dikkate aldıkları ve dikkate alınmasını sağladıkları ve riskli bölgelerin tespitinde katkıda buldukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ö1. Öğrencilerle birlikte okul içi seminerlere katıldım.

Ö.2. Gördüğümüz olası ihtimallerle ilgili bilgi paylaşımında bulunduk.

Ö.8.katkım olmadı

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin, İSG ile ilgili yapılan uygulamaların önemine yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin ‘İSG ‘ye yönelik yapılan uygulamaların sizin için önemi nedir?’ sorusuna verdiği cevaplar Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin İSG İle İlgili Yapılan Uygulamaların Önemine Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
----------	---

Can ve mal güvenliği açısından önemli buluyorum.	3
İnsan ve sağlığı ne kadar önemliyse benim için de o kadar önemlidir.	2
Oluşabilecek tehlikeleri en aza indirdiği için önemli olduğunu düşünüyorum.	2
Bu uygulamalar sayesinde zaten özel eğitim alan öğrencilerin daha güvende olacağını düşünüyorum.	1
Anlamli bulmuyorum.	1
Okulumuzun eksikliklerini ve tehlikelerini görme açısından önemli oldu.	1

Tablo 7 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, can ve mal güvenliği açısından önemli bulduklarını, insan ve sağlığı ne kadar önemliyse kendileri için de o kadar önemli olduğu, oluşabilecek tehlikeleri en aza indirdiği için önemli olduğu, bu uygulamalar sayesinde özel eğitim alan öğrencilerin daha güvende olacağı, okulun eksiklerini ve tehlikelerini görme açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Ö.2. İnsan ve sağlığı ne kadar önemliyse benim için de o kadar önemlidir.

Ö.3. İnsan yaşamı için önemli görüyorum.

Ö.4. Anlamli bulmuyorum.

Ö.6. Can ve mal güvenliğim açısından çok önemli buluyorum.

Ö.7 Güvenli bir ortamda çalışmak önemlidir elbette.

Ö.8. öğrencilerin ve çalışan personelin can güvenliğini sağladığı için önemli buluyorum.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin, özel eğitim okulunda alınması gereken güvenlik önlemlerine yönelik ifadelerini kapsayan bulgular

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin ‘Sizce özel eğitim okulunda hangi güvenlik önlemleri alınmalı?’ sorusuna verdiği cevaplar Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8.

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin Özel Eğitim Okulunda Alınması Gereken Güvenlik Önlemlerine Yönelik İfadelerini Kapsayan Bulgular

Cevaplar	f
----------	---

Masa ve sivri köşesi bulunan araç gereçler tespit edilerek köşelere koruyucular takılmalı.	3
Merdivenlerin kaygan olması engellenmeli	2
Yer döşemesinin yumuşak ve yaralayıcı olmayan maddelerden yapılmasına dikkat edilmeli	2
Daha çok tatbikat, velilere ve öğrencilere seminerler yapılmalı.	2
Pencerelere koruyucu önlem alınmalı	2
Dolaplar sabitlenmeli.	2
Kapıların dışarıya açılır olması gerekir.	1
İki kapı arasında belli bir mesafe olmalı.	1
Çocukların anlayabileceği tedbirler alınmalıdır	1
Teneffüs saatlerinde nöbetçi öğretmen sayısı artırılmalı.	1
Okulun koridorlarına uyarıcı işaret ve levhalar asılmalı.	1
Sınıf içindeki panolar sabitlenmeli.	1
Yangın alarm sistemi sık sık kontrol edilmeli.	1

Tablo 8 incelendiğinde özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, özel eğitim okullarında masa ve sivri köşesi bulunan araç gereçler tespit edilerek köşelere koruyucular takılması, merdivenlerin kaygan olmaması, yer döşemesinin yumuşak ve yaralayıcı olmayan maddelerden yapılmasına dikkat edilmesi, daha çok tatbikat, velilere ve öğrencilere seminerler yapılması, pencerelere koruyucu önlem alınması, dolaplar sabitlenmesi, kapıların dışarıya açılır olması, iki kapı arasında belli bir mesafenin olması, çocukların anlayabileceği tedbirlerin alınması, teneffüs saatlerinde nöbetçi öğretmen sayısının artırılması, okulun koridorlarına uyarıcı işaret ve levhaların asılması, sınıf içindeki panoların sabitlenmesi ve yangın alarm sisteminin sık sık kontrol edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Ö1. Merdivenlerin kaygan olmaması, kapıların dışarıya açılır olması gerekir. İki kapı arasında belli bir mesafe olmalı.

Ö.2. okulun fiziki durumu ve olası risk faktörleri göz önüne alınarak yapılabilecek hususlar yerine getirilmelidir.

Ö.5. Birçok alanda önlemlerin alınması gerekli özellikle de özel eğitimde okuyan öğrenciler için. öğrencilerin merdivenlerden düşmemesi için, sınıfların, koridorların güvenliği için bir çok tedbir alınabilir.

Sonuç olarak özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, yapılan İSG seminerinin öğretmenler açısından; okulda yapılan etkinliklerin farkında oldukları ve ne kadar riskli bir iş yaptıklarını, yapılan seminerin uygulama açısından pek bir faydası olmadığını,

idareciler açısından; okulun etkinliklerini görmeleri ve yapılacak çalışmaların planlamasını yapmaları açısından faydalı olduğunu, okullarda olabilecek tehlikelere karşı daha duyarlı olmalarını sağladığını, olası tehlikelerin daha çok farkına vardıklarını, öğrenciler açısından ise olası üzücü olaylarla karşılaşma riskinin azaldığını, okullarını daha iyi tanıdıklarına vesile olduğunu, kazalardan korunma ve iş güvenliği açısından bilgilendirildiklerini ve alınan tedbirlerle daha rahat bir ortamda öğrenim gördüklerini ifade etmişlerdir. Seminerden önce yangın tatbikatının yapıldığını, elektrik prizlerinin plastik aparatlarla kapatıldığını, pencerelere önlem alındığını, uyarıcı levhaların takıldığını, öğretmenlere eğitici seminerler verildiğini, toplantılar yapılarak görüşler alındığını ve pek bir çalışmanın yapılmadığını ifade etmişlerdir. Okullarında yapılan İSG'ye yönelik uygulamaları 'yeterli buluyorum, yeterli bulmuyorum ve orta derecede yeterli buluyorum' şeklinde ifade ettikleri görülmektedir. Okullarında yapılan İSG'ye yönelik uygulamaların öğrenciler açısından faydalı olmadığını, öğrenciler açısından oluşabilecek risklerde azalma olduğunu, öğrencilerin daha güvenli bir ortamda eğitim gördüklerini, öğrencilerin konuyla ilgili neler yapabileceklerini öğrendiklerini ve öğrencilerin bilinçlendiğini ifade etmişlerdir. İSG seminerinden sonra pencerelerin tamamen açılmasının önlendiği, uyarı levhalarının takıldığı, dolapların sabitlendiği, priz aparatlarının takıldığı, yangın alarm sisteminin yenilendiği, sınıf koridorlarına yol çizgilerinin konulduğu, sıraların sivri köşelerinin kaplandığı, görme engelliler için hissedilebilir yüzey yapıldığını, sınıf dolaplarının camları fiber cama dönüştürüldüğünü ve merdivenlere kaymaz bantların takıldığını ifade etmişlerdir. Herhangi bir katkı sunmadıkları, öğrencilerle birlikte okul içi seminerlere katıldıkları, görülen olası ihtimallerle ilgili paylaşımda buldukları, uygulamaları dikkate aldıkları ve dikkate alınmasını sağladıkları ve riskli bölgelerin tespitinde katkıda buldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, can ve mal güvenliği açısından önemli bulduklarını, insan ve sağlığı ne kadar önemliyse kendileri için de o kadar önemli olduğu, oluşabilecek tehlikeleri en aza indirdiği için önemli olduğu, bu uygulamalar sayesinde özel eğitim alan öğrencilerin daha güvende olacağı, okulun eksiklerini ve tehlikelerini görme açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Özel eğitim okullarında masa ve sivri köşesi bulunan araç gereçler tespit edilerek köşelere koruyucular takılması, merdivenlerin kaygan olmaması, yer döşemesinin yumuşak ve yaralayıcı olmayan maddelerden yapılmasına dikkat edilmesi, daha çok tatbikat, velilere ve öğrencilere seminerler yapılması, pencerelere koruyucu önlem alınması, dolaplar sabitlenmesi, kapıların dışarıya açılır olması, iki kapı arasında belli bir mesafenin olması, çocukların anlayabileceği tedbirlerin alınması, teneffüs saatlerinde nöbetçi öğretmen sayısının artırılması, okulun koridorlarına uyarıcı işaret ve levhaların asılması, sınıf içindeki panoların sabitlenmesi ve yangın alarm sisteminin sık sık kontrol edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin İSG seminerine ve sonrasında yapılan uygulamalara yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın ilk bulgusu incelendiğinde öğretmenlerin çalıştığı özel eğitim okulunda öğretmenlere İSG'ye yönelik seminer verildiği ve bu seminer sayesinde okulda yapılan etkinliklerin farkında oldukları ve ne kadar riskli bir iş yaptıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Yılmaz (2009) İSG'ye yönelik verilen eğitimin öneminden bahsetmiştir. Bir başka çalışmada (Altuğ, Özgüler, Kağızmanlı ve Kaya, 2016) da aynı konuya vurgu yapılarak

İSG'ye yönelik verilen ve/veya verilecek olan eğitimlerin öneminden bahsedilmiştir. Yapılan çalışmaların bulguları bu açıdan incelendiğinde bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu ise, özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin İSG semineri yapılmadan önce yapılan uygulamaları yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Halbu ki okullarda ve sınıflarda İSG'ye yönelik yapılan ve/veya yapılacak olan uygulamaların öğretmen ve öğrencilerin sağlığı ve güvenliği için hayati değer taşıdığı söylenebilir. Bu yüzden bu tür uygulamaların yapılmasının elzem olduğu düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler okullarında İSG seminerinden sonra pencerelerin tamamen açılmasının önlenmesi, uyarı levhalarının takıldığı, dolapların sabitlendiği, priz aparatlarının takıldığı, yangın alarm sisteminin yenilendiği, sınıf koridorlarına yol çizgilerinin konulduğu, sıraların sivri köşelerinin kaplandığı, görme engelliler için hissedilebilir yüzey yapıldığını, sınıf dolaplarının camları fiber cama dönüştürüldüğünü ve merdivenlere kaymaz bantların takıldığını ifade etmişlerdir. Çay (2017) yaptığı çalışmada benzer bulgular elde ettiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu araştırmanın bulguları Çay' ın (2017) yaptığı araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, okullarında yapılan İSG'ye yönelik uygulamaların yapıldıktan sonra öğrenciler açısından oluşabilecek risklerde azalma olduğunu, öğrencilerin daha güvenli bir ortamda eğitim gördüklerini, öğrencilerin konuyla ilgili neler yapabileceklerini öğrendiklerini ve öğrencilerin bilinçlendiğini ifade etmişlerdir. Okullarda yapılan uygulamaların bu tür ortamlarda olası riskleri azaltacağı ya da ortadan kaldıracığı önemli görülmele birlikte öğrencilerin güvenliği açısından yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin 'İSG 'ye yönelik yapılan uygulamalara olan katkıları bakımından incelendiğinde, herhangi bir katkı sunmadıkları, öğrencilerle birlikte okul içi seminerlere katıldıkları, görülen olası ihtimallerle ilgili paylaşımda buldukları, uygulamaları dikkate aldıkları, dikkate alınmasını sağladıkları ve riskli bölgelerin tespitine katkıda buldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bu konuda oluşabilecek riskleri öngörüp idareyle veya sorumlu kişilere bildirmeleri alınacak önlemler açısından önemli görülmektedir. Okullarda bulunan öğrenciden personele herkesin bilinçlenmesi ve farkındalığın artması için gereken işlemlerin yapılması gerektiği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Polat'ın (2012) çalışmasını destekler niteliktedir.

Tartışılmaya değer başka bir konu ise bu araştırmanın sınırlılığı ile ilgilidir. Araştırma, gönüllü olarak katılan katılımcılarla, İSG'ye yönelik öğretmenlerin görüşlerini belirlemek için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla sınırlıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerin İSG seminerine ve sonraki uygulamalara yönelik görüşlerinin belirlendiği araştırmanın sonunda özel eğitim okulunda çalışan öğretmenler, yapılan İSG seminerinin öğretmenler açısından; okulda yapılan etkinliklerin farkında oldukları ve ne kadar riskli bir iş yaptıklarını, Seminerden önce yangın tatbikatının yapıldığını, elektrik prizlerinin plastik aparatlarla kapatıldığını, pencerelere önlem alındığını, uyarıcı levhaların takıldığını, öğretmenlere eğitici seminerler verildiğini, İSG seminerinden sonra pencerelerin tamamen açılmasının

önlendiği, uyarı levhalarının takıldığı, dolapların sabitlendiği, priz aparatlarının takıldığı, yangın alarm sisteminin yenilendiği, sınıf koridorlarına yol çizgilerinin konulduğu, sıraların sivri köşelerinin kaplandığı, görme engelliler için hissedilebilir yüzey yapıldığını, sınıf dolaplarının camları fiber cama dönüştürüldüğünü ve merdivenlere kaymaz bantların takıldığını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu tespitten yola çıkarak sonuçlar tüm evrene genellenemese de aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- ✚ Yapılan literatür taramasında Özel eğitim okullarında İSG'ye yönelik yapılan araştırmaların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Özel eğitim okullarında İSG'ye yönelik araştırmaların yapılması önerilebilir.
- ✚ İSG'ye yönelik farkındalık çalışmaları yapılabilir.
- ✚ Okullarda alınan sağlık ve güvenlik önlemlerinin denetlenmesi sağlanabilir.
- ✚ Okullarda İSG'ye yönelik özel gereksinimli öğrencilere işaret ve uyarı sembollerinin öğretimi yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Arpat, B., Yeşil, Y. ve Öter, N.S. (2014). Tekstil sektöründe iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri hakkında çalışan algıları ve farkındalığı: Denizli İli Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 281-318.
- Avinç, O. ve Kökten, M. (2014). 6331 Sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu'nda işveren yükümlülükleri ve tekstil sektörü açısından bir bakış. *Tekstil ve Mühendis*, 21(93), 33-47.
- Ayral, M., Özdemir, N., Demirhan, Ş. ve Ünlü, A. (2015). Okul güvenliği ölçeğinin geliştirilmesi: <https://www.researchgate.net/publication/283325644>
- Baradan, S. (2006). Türkiye'de inşaat sektöründe iş güvenliğinin yeri ve gelişmiş ülkelerle kıyaslanması. *DEÜ Mühendislik Fakültesi, Fen ve Mühendislik Dergisi*, 8(1), 87-100.
- Bucher, K.T. ve Manning, M. (2005). Creating safe schools. *clearing house*, 79(1), 55-60.
- Ceylan H. (2011). Türkiye'deki iş kazalarının genel görünümü ve gelişmiş ülkelerle kıyaslanması. *International Journal of Engineering Research and Development*, 3(2), 18-20.
- Carroll, J.S. (1998). Organisational learning activities in high hazard industries: The logics underlying selfanalysis. *Journal of Management Studies* 33(3), 699-717.
- Çay, E. (2018). Özel eğitim okulu yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği'ne yönelik görüşleri. *Education Sciences (NWSAES)*, 14(1), 1-16,
- Çalık, T., Kurt, T. ve Çalık, C. (2011). Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: Kavramsal bir çözümleme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4, 73-85
- Erginbaş, E. (2010). *Avrupa Birliği'nin Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliğine etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, N.Ö. ve Karacan, E. (2011). İşçi sağlığı ve iş güvenliğine insan kaynakları yönetimi fonksiyonları açısından çözümsel bir yaklaşım. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 102-116.
- Gündüz, M. (2015). İlk ve orta öğretimde uygulanan şiddet olaylarına öğretmen aday öğrencilerin anlatılarından bakmak. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42, 261-276.

- Hernández, T. ve Seem, S. (2004). A safe school climate: A systemic approach and the school counselor. *Professional School Counseling*, 7(4), 256-262.
- Mabie, G.E. (2003). Making schools safe for the 21st century: An interview with Ronald D. Stephens. *The Educational Forum*, 67(2), 156-162.
- Özkılıç, Ö. (2005). *İşçi sağlığı ve iş güvenliği yönetim sistemleri ve risk değerlendirme metodolojileri*. Ankara, TİSK Yayınları.
- Özgüler, A. ve Koca, T. (2013). Meslek yüksekokullarında iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin gerekliliği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*; UMYOS Özel Sayı, 15-20.
- James, B. (1994). School violence and the law: The search for suitable tools. *School Psychology Review*, 32(2), 190-203.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kağızmanlı, B., Kaya, K., Özgüler, A.T. ve Altuğ, M. (2016). Öğretim elemanlarının bakış açılarıyla öğrenci profillerinin değerlendirilmesi: Malatya meslek yüksekokulu örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 60-66.
- Kartal, H. ve Bilgin, A. (2009). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenler ve öğrenim gören öğrencilerin zorbalığa yönelik görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 539-562.
- Kaçmaz, H. (2003). *İş sağlığı ve iş güvenliği konularında devletin işverenin işçinin görev ve sorumlulukları*. II. İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi, 02-03 Mayıs, Adana.
- Saka, G. (2011). *Okul sağlığı*. D.Ü.T.F. Halk Sağlığı A.D, Ders notları.
- Sarıkaya, M., Güllü, A. ve Seyman, M.N. (2009). Meslek yüksek okullarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesinin önemi (Kırıkkale meslek yüksek okulu örneği). *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(3), 327-332.
- Şahin, S. (2013). OHSAS 18001 İş sağlığı ve güvenliği sistemi'nde insan kaynakları yönetimi'nin yeri ve önemi. *Akademik Bakış Dergisi Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 38, 1-19
- Tarhan, Ü. (2012). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yürütülen okullarda sağlık ve güvenlik çalışmaları, *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 54, 1300-2341.
- Tozkoparan, G. ve Taşoğlu, J. (2011). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ile ilgili iş görenlerin tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F Dergisi*, 30(1), 181-209.
- Uçkun, G., Demir, B., Yüksel, A. ve Yüksel, İ. (2015). Kurumsal itibarın artırılmasında iş sağlığı ve güvenliği kültürünün rolü ile meslek yüksek okullarında bulunan iş güvenliği uzmanlığı programının analizi. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 57-67.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, F. (2013). Çağdaş bir çalışma yaşamının anahtarı: İş sağlığı ve güvenliği eğitimi, ülkemiz ve Avrupa örneği. *İş Güvenliği Dergisi*, 3(9).

Extended Abstract

Introduction: Occupational health and safety (OHS) plays a vital role in ensuring not only productivity but also high quality in any institution or workplace related to any sector. Occupational health can be defined as participation of employees in production in a healthy way thanks to all kinds of arrangements made at work place (Arpat, Öter &

Yeşil, 2014). Occupational safety, on the other hand, can be defined as removing any potential risk or danger from a work place or minimizing them as much as possible (Erginbaş, 2010). Those working at public institutions do seriously consider these two concepts; therefore, their health and safety in work place attract special attention. There are a number of work areas available in schools such as laboratory, transportation, canteen, cafeteria, heating, classroom, school garden etc. Furthermore, each has its unique features. That's why, they entail different health and safety related risks, which makes taking different precautions or measurements essential. Moreover, it is important to provide a safe environment to teachers, students and other staff, to educate them all about potential risks and to inform them about necessary actions in case of any danger or risk (Ministry of Labor and Social Security, 2012). This study aims at identifying the opinions of teachers, who work in a special education school, regarding an occupational health and safety (OHS) seminar and practices carried out following the seminar.

Methodology: As this study aims at identifying the opinions of the teachers working in a special education school regarding the seminar on occupational health and safety and the practices adopted after the seminar, one of the qualitative research methods, typical case study method, which is used to uncover a certain case or incident (Yıldırım & Şimşek, 2008), was utilized. In order to collect data, another qualitative research method, semi-structured interview, was adopted. The interview form, which was prepared through scanning the related literature, was finalized after consulting experts in the fields of special education and assessment and evaluation. Questions asked during the semi-structured interviews revealed the teachers' opinions on the OHS seminar and the following practices.

Results: The study revealed that the teachers working at the special education school were aware of the practices followed at their school and the risks their job included, a fire drill was conducted, electrical sockets were covered with plastic apparatus, some precautions were taken for windows, warning signs were placed and teachers were given some other seminars before the OHS seminar. It also showed that the windows were prevented from being wide open, warning signs were placed in the building, cabinets were anchored, socket apparatuses were implemented, fire alarm system was renewed, white road lines were drawn on corridors, pointy corners of desks were covered, haptic surfaces were provided for the visually disabled, glasses on classroom cabinets were replaced with fiberglass and anti-slip tapes were placed on stairs after the OHS seminar.

Discussion: The opinions of the teachers working at the special education school regarding the seminar on occupational health and safety (OHS) and the subsequent practices were examined in this study. The first finding of the study indicates that the teachers were provided with an OHS-oriented seminar, which increased their awareness of the risks their job entails and of the practices done at their school as a result of this seminar. Not only Yılmaz (2009) but also Altuğ, Özgüler, Kağızmanlı and Kaya (2016) have mentioned the importance of OHS-oriented training that has been provided and/or to be provided. In this respect, they seem to support the findings of this study.

This study has also revealed that the teachers did not find the practices done before the OHS seminar sufficient. However, it can be asserted that OHS oriented practices that are being followed and/or to be adopted are of vital importance for the health and safety of the teachers and students. Thus, such practices are usually considered to be essential.

Furthermore, the teachers have stated that the windows were prevented from being wide opened, warning signs were placed in the building, cabinets were anchored, socket

apparatuses were implemented, fire alarm system was renewed, white road lines were drew on corridors, pointy corners of desks were covered, haptic surfaces were provided for the visually disabled, glasses on classroom cabinets were replaced with fiberglass and anti-slip tapes were placed on stairs after the OHS seminar. These findings are consistent with the ones published by Çay (2018). Therefore, it can be concluded that the findings of this study support the findings of Çay (2018).

The teachers working at the special education school have further stated that there is a decrease in potential risks regarding the children since the OHS-oriented practices were adopted at their school, that their students are being educated in a safer environment, that the children have learned what they can do regarding the subject and their students' awareness has increased. While such practices are regarded to be important to eliminate or minimize potential risks in such environments, they are vital to ensure the safety of students.

Regarding the teachers' contribution to the OHS-oriented practices, they have stated that they did not make any direct contribution; they attended the seminars in their school with their students, they shared any potential risk they observed with related parties, they took the practices into consideration, they had others pay attention the those practices and they contributed to identification of areas entailing risks. Teachers' foreseeing potential risks and notifying administration or responsible parties of those risks is important in terms of taking necessary measures. It is believed that necessary actions must be introduced so as to ensure that everyone ranging from students to staff at schools become conscious of this subject and their awareness is raised. This finding of the study supports the study conducted by Polat (2012).

Another point to be mentioned is the limitation of this study. The study is limited to volunteer participants and the semi-structured interview questions that were prepared to identify the opinions of teachers regarding OHS.